

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Ingeborg Johansson, Markaryd*
 Härad: *Summerbo* Berättare: " " "
 Socken: *Markaryd* Berättarens yrke: *husföreståndarinna*
 Uppteckningsår: *1964* Född år *1898* i *Skinnerud*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ungdomens sammankomster och nöjesliv. s. 1-29.

LuF 123.

Jug 123

Ungdomens sammankomster och nöjesliv.
 Enär utvecklingen hos barn i skolåldern ser sig
 så olika hos den ene och den andre, kan man väl
 knappast sätta ut någon åldersgräns för självas
 övergången från barn till ungdom, men i äldre tid
 hade man konfirmationsskolan (läsa för prästen) som en
 viss gräns, som nästan passeras innan vederbörlige
 kunde göra anspråk på att få bli betraktad som ungdom
 och stor, som man uttryckte det. Särskilt sig man
 framåt mot den dagen med stor optimism, då allt skol-
 gång var över, och man hoppades ju också, att den förarglige
 förälderkontrollen skulle lätta i någon mån sedan man
 nu äntligen hade barnåren bakom sig.

Det såg ju ut som ungdomarna hade roligt då de
 var tillsammans, och så aldrig få vara med i deras gemen-
 skap bara för att man var för liten, det var påkostade
 för halv- och trebarnsringen.

Man var då kanske inte så roligt som man tänkt

23/3-64

sig, ty äldre ungdomar voro juh inte så "trakterade av
konstningarna, som knappast voro "orra. Vikom "örnen"
som man sade. Detta gjorde att man gärna samlade sig
i lag och tillämpade det gamla ordspråket: "lika barn
leka bäst."

De leka, det var ju alltfjänt roligt tyckte femton-
sextonåringar och hur glad blev man inte om det
spordes ex pl: att ett julkalas i byn där man voro
självskrivna gåsk, var i stjärnleven. Här kunde man
få vara tillsammans och leka, utan att föräldrar
och målsmän korssade det minsta, utan tvärtom kunde
den här kategorien få för sig att vara med i bland,
och det var inte mindre intressant tyckte vi.

Här kunde man få lära hur den äldre generationen
hade roat sig vid lekarna tillfällen, och i regel voro
dessa ungdomar bortkomna i fråga om att killa på
sånglekar som de själva hade praktiserat som unga.
Sånglekar, av olika slag (det var ju utslutande fråga

om sidan) hade man inte den avsky för som t. pl.
för dans och bortopst. dy dessa nöjen all. sidofördriv
ansågs höra till "mörkrets gärningar", det framhölls så
ofta och övertygande att även om man velat hade man
inte vågat att träda in på sådan väg som så seppenbart
ledde till fördär. Man ser alltså hur föräldrars och lärars
inställning och riktning har stor betydelse för ungdomens
fästning i det stora hela. Nu kan det tilläggas att en
anförlig väckelse gick fram här i bygden åren 1907-
1909 vilken satte spår i sinnet hos både gamla och
unga i stor utsträckning. För "läsarna" som de kallades
föll det sig helt naturligt att lägga bort bödnes
syndiga nöjen, och all deras framskrid. som mönster
och ideal för barn och tonåringar, det är en given
sak. På detta sätt bildades två nya grupper bland
den uppväxande ungdomen här i bygden, dy det var
längst ifrån alla som icke hade den goda delen.
Både grupperna hade naturligtvis sina sammankomster

men något gemensamt värfstiv vill man reanera
 int. veta av. Läsargruppen samlades till möte omkring
 Guds ord, sång och musik, och detta kunde förstås int
 den andra gruppen tolerera, utan gjorde sig löjliga,
 och bitterheten var påfallande stor, det minnades mycket väl.
 Säkurligen hade man haft sinna till att bli upp böne-
 Pella, som predikant vid namn Per Persson som vistades
 här i byden ganska ofta på den tiden, och givna honom en
 minnesbete så att köll sig härifrån, "att bra både".
 Naturligtvis var det för hans skull som ungdomar
 räknade natt och dag och kunde inte ens "hälla kaffet" de
 de var på hemväg utan skrälade, vilken som väst vann
 allt för att göra sig uppmärksamma. Högst för så resonerade
 man i den andra gruppen och man var körande överens
 om att göra det bittert för "läsarna". Men juvt så långt
 att här förkom stridigheter av olika slag det kunde
 inte hjälpa, fastän det var egentligen så på den tiden att
 pojkar och flickor dräffades helst var för sig, fränsett

Bjudningar som pojkarne ställde till med då och då men man förstod så väl att bondpojkarne här tyckte alls inte om att "brukstarens" komma och ville vara oned i laget. Och samma förhållande kunde man iakt-
läsa när pojkar från Kinneryds socken öppnades sig här i byn någon helgdag.

Vidare befinns det vara delade meningar inom gruppen på så vis, att en del framhöll nykterhetens förtjänster och drog sig åt det hållet, under det att andra menade sig kunna vara nyktra utan några bindande löften. Nykterhetsvännerna voro mycket aktiva att samla anhängare till föreningen och här gällde det förstås, att flickorna voro minst lika mycket representerade som pojkarne vid deras möten. Självt har jag aldrig varit med på något nykterhetsmöte, men det har berättats att det i huvudsak var dans och lekar man hade på programmet. I någon mån försökte man sig också på amatörteater allt för att roa sig.

sjöbo och publikens. Jag vill minnas, att man som regel
 var mycket födregen om vad som förekom på desse
 nybterhetsmöte, dy hade föräldrar i allmänhet vetat att
 där förekom dans, så hade dessa säkerligen velat höra
 ett ord om det i laget. Visst tyckte man, att de där mötena
 drog ut på nätterna onödigt långt, men om var ju
 ungdomarna rätt försigkomna (det var särskilt
 flickorna man var rädd om) och när det nu var nybter-
 hetsfrågor som diskuterades, så fick man väl ändå
 säga hänsyn till detta och låta dem gå. På detta sätt
 kunde man lura godtrogna föräldrar, så att man t. o. m.
 hade deras löfte att få vara ute på förbjudet område.
 Men hur som helst, de unga lärde sig att dansa och
 när man väl fått smakt på den förbjudna frukten sökte
 man alla utvägar, att få tillfredsställa lusten, och detta
 till de uppoffrande föräldrars sorg och besvär.
 Det var mer än en av dessa som yttrade så här: när
 en har gått den ondske att fengū så tar han smak

håll näven. Säkerligen talade man av erfarenhet, de
man framhöll för ungdomens hus farligt ded var att
börja med dans och uteliv, ty man hade exempel på huru
man genom sådant kommit vilse i livet och följaktligen
haft många svårigheter att brottas med. Det var säkert
man ville skona de unga för därför detta ideliga förmanandet
och förbud. Men tyvärr tog det ut som man talade
för döra öron i de flesta fall, ty en del kunde vara så illmariga,
att de med list lureda de inkel out anande föräldrarna.
Här ett exempel: det var två flickor i granngården,
som fröstud kuset åt sin far, som var ensam och ständigt
beroende av deras hjälp. Därför kunde de inb komma ifrån
hemmet mer än en åt gången och så bestämde de, att de skulle
gå ut och ses sig varannan gång. Fadern var sträng och
beständ, så det lödade sig inb alls att be om lov att gå
till dansställen i samhället (markaryd) utan
de tillade på, att snällt gå till sängs i vanlig tid och när
gubben somnat skulle den äldsta (det var hennes syster)

sonita isäg lyst och försiktigl. Allt gick lyst och lugnt
och fram mot smältemarna på somnarnatten kom
hem hem, Men för säkerhets skull blädde hon av sig utanför,
för det kunde ju hända, att farsgubben var vaken och
då var det "bäst" att ha laddat" för att smälta en eventuell
dunst från det hållet. Jo mycket riktigt, far var vaken
och hörd, att dörrens gnällde, fast han gick så lyst som
en djur. Med fart rusade han upp och gick ut i köket
där fliksorna låg och skrek till ganska högljudt: wa stae par!
I de är barra ja, ja hae se ont i maen, se ja fæ sprenga
på huset fæ jänman. Gijaj! a de på de viset da där tilli-
mansdräpparna sünna stou i örusta skålsrummet de
ä de bästa sünna finns fæ maaplase, sade de den inle
ont anande farsgubben.

Både parker blev emellertid nedlegade, så smänngom
för det här gången, men tillvägagångsättet, var
mycket lugnet lykte vi.

8 Vad föräldrarna egentligen ville med sina förmaningar

och förbud av danssländet det var, att de kände inte
fördrag, att de unga drog åstad till samhället för
att roa sig, utan menade att det kunde göras lika bra
hemmanvid, för det gjorde man i deras tid. Då kunde kunde
man gå ut i vängen, stora följen, och i någon välbelägen
backe börja leka ringlek och sjunga de gamla välkända
bidarna. Här var flera platser att välja på. Dansplatsen här
i byn var belägen just på vår gårdsplan (här finns ännu
tydliga märken efter dansbanan) och här mötte man bara
danser och roat sig i det pärliga vid tiden om kring
skolskiftet ty det visste man att berättas, för den som
voro unga under andra decenniet av väst århundradet.
Det kunde kännas, att en spelman i bygden också blev
anklaga några gånger, men inte som allmän regel.
Ungdomar från Brämhult (en by tre km härifrån) hade
ett par platser att samlas på, som de kallade "messedal
och älskeshåla" men det berättades att varje grupp såg
helst att få samlas var för sig till "hällspårken"

alltså här på väran gård. kom gärna en del "korsättare"
 (ogifta män och kvinnor) åtminstone för att titta på, ty
 det passade ju rätt in i att delta i dansen om man fyllt 30 år.
 Man understöb gärna, att allt gick städad och ordentligt till-
 vägs och något vallsöl fick alls inte förekomma. Nu kan det
 också tilläggas, att det var långt ifrån varje veckohelg under
 sommarmånaderna man sammlades på detta sätt för att kor-
 sig. Lusten var kanske inte så stor efter de stränga dags-
 verken ute på åker och äng som man inte kunde undkomma
 och dessutom passade det inte, att råna med slikt allt för
 ofta tyckte färrer och mömmor.
 Glade man fått ungdomar på vår tid att helt gå i det här
 spåret i fråga om deras nöjesliv, så hade det inte blivit så
 många slidningar här och där, eller nu var tiderna
 annorlunda och man måste ju följa med tidens så
 att man inte bli efterbliven och dum. Sorgen kan väl
 ligga, att ungdom i fjugoårsåldern skall springa här
 i backarna och leka ringlek som sonåglötta, bara

för att det var brukligt i en ungdom, "Fiderna förändras
och vi med dem", "Slugefår se resonerade de ungdomar
tiden omkring fjugo-talet, då man också hade cykel till
förfogande för sina utfärdar.

Men om det är, vid denna tid var sinne för uteliv hos
ungdomar, var dock resurserna som i allmänhet och
della gjord, att utvecklingen på området hämmades
betydligt och kunde inte jämföras med vad som var
fakta härvidlag på fyra- och femtiotalet.

Älckjant fördes propagandan för försändig begränsning i
nöjeslivet, och att detta hade sin betydelse det kan inte
örkas, för hur det nu var, så var här fall, där man helt
enkelt inte såg, att bli råd och varningar i världet,
giva av välmående föräldrar och målomän. Vi kan
det ju inte säga, att föräldrarna direkt valde kamrater
åt sina ungdomar, men nog varnades det ofta för dem
och den som nog kunde ha dåligt inflytande och
vederförande. Var där så något riktigt dygdemönster

i bretsen, så tog man gärna fram denne som ett
föredöme, att efterlikna och eventuellt söka sällskap med,
för se det gamla ordspråket: "Sådan du umgås med sådan
du blir" det hade man stöd för.

Som tidigare nämnts brukade pojkar en och annan
gång ställa till någon liten hijspa i hemmet, dit man
bjöd några flickor som man hade sympati för.

Det är klart, att då man var i spelkon-
artens värld sattes man värde på en sådan
bjudning för detta hade
inte föräldrarna det minsta emot, även om det drog ut
på småtimmarna, inness man skildes åt. Själva var
jag med på sådana bjudningar några gånger, så jag
vet bestämt vad som försiggick där. Själva balaset var
gärna överstötad vid liv-
elrakiden, då de gamla drog sig
undan till "lilla stua" där de sov i lugn och ro och hade
säkerligen inkt avhug av ungdomarnas lekar och förskavanter.
Givetvis var det Söderunge värdens i huset som bestäm-
de lekarna, och han var också den självskrivne ledaren

under sammankomsten. De vanligaste skugglekarne vid denna tid var att byta nummer, byta makar, då skulle man också sjunga en stump: Fjur å fjällbring skall du keta för du stal omni lilla vän men jag har den enda frösten att jag får den snart igen o s v. Fria förgäves var en annan lek som gärna praktiserades då för tiden, så också gissningsleken: denna ringen den skall vandra från den ena till den andra. Eller ordspråksleken; då en av deltagarna skulle viska i örat till de andra ett motto som diktades upp i rappet och efter detta skulle en annan deltagare på samma sätt ge ett ordspråk. Så allt var färdigt skulle var och en läsa upp sin tavla, och ju bättre denna var sammansatt desto högre tyckte man det var. Många andra lekar förtogs naturligtvis vid ett sådant samkväm och allting så litet det missade, var ledaren färdig att föredla en punkt och naturligtvis skulle alla sådana lösas och såk deltagarna överens om. Pentonen kunde vara av olika slag såsom en brosch, en ring, en brassknäval adl.

som den pantskyddige lämnade ut. Nu berättade det på
hur mild domaren var, då var och en skulle ha sin sak
tillbaka, men i regel var ju domen mild. Sexp att en flicka
skulle skulle gå och sätta sig i knäet på någon av pojkarne
eller om det var en pind som tillhörde en pojk blev denne
dömd att gå fram och klappa en flicka på kinden.

Ud sådana samkväm var man angelägen att delamma
gick av stapeln i all tygsked, ty hade det spritts hade gärna
proselement infunnit sig och sådana ville man inte
veta av i viskykammratlag.

Man pojkar och flickor kommo också tillsammans och
lekte gemensamt på andra sätt då vi var unga.

Jag minnar mig sexp kötbäckning på "hallställe",
då ungdom även från andra byar samlades i stora
flocker och ville vara med i denna friska och härdiga
sport. Man visste så väl, att då värdet var vackert och
föret gynnansamt, kunde man träffa ungdomen här i
stor utsträckning. Många hade åkdon med sig men

som regel var det otillräckligt av säderna och så var
det alltid den stora frågan: vem skulle gå till handlarsas
och be att få låna hästakälkarna. Naturligtvis föreslogs den
som man trodde hade god samme med handlarfolket,
och samningen att säga var man mycket tillmötesgående
här, ty jag kan icke erinra mig att det någonsin nekades
utan var verkligen ett bevis för att man här hade för-
ståelse för de ungas och menade att sådant oskyldigt
nöje skulle man inte förhindra. Hästakälkarna var
ganska tunga, men ett par starka pojkar orkade nog
med att draga desamma uppåt barkarna, och sedan gick
det så mycket fortare nedåt, ja det var rent häpnad väckande
vilken fart det kunde bli med detta åkdon. Den pojk
som var betredd att styras i den vilda farten skulle sålts
någorunda bekvämt, men eljest var det "si o så" med
plaseringen på den här skjutsen, huvudsaken man var
med. Nu efteråt måste man betrakta det som ett Guds
under att ingen olycka skedde för tillbud till säderna.

var det mer än en gång. Skridskan från "fladan ball" (där vi satte oss på till "Könshyttabacken" är omkring femhundra meter och om föt var riktigt gynnansamt. Klerades skridskan på någon minut. För första gången gick det riktigt bra och det tyckte vi, och att annan skred och höjades, ja det var bara så naturligt. Aldrig hörde man att de gamla korrade eller på något sätt störde detta slags nöje, vilket ansågs överallt som oskyldigt. I minnet omfattning samlades man på Kalkbarken även i vardagslag så där en timme eller två då det passade, dy sporten i fråga var mycket uppskattad av alla grupper.

De skridsko, var ett annat vindermöje som tillämpades fast inte i så stor utsträckning, vilket berodde på att det var länge avstånd till lämpliga isar, men vad vi kunde det gjorde vi, och vilja och lust saknades inte för denna slags sport heller. Pojkarna själva samlades gärna på Tansjön (en halv mil härifrån) en o annan gång för att köra skridskor, men några flickor förkom aldrig

på den tiden. Man hade inte heller den utrustning för
spridbockning, som på senare år blivit så vanlig. Det
var alls inte vanligt, att man uppträdde på isen med
hempgjorda träskridskor, och det är givet att någon riktig
färdighet i denna sport var så gott som utesluten vid
den här tiden, alltså omkring 1790-talet.

Det nämndes från början, att flickor och pojkar samlades
gärna var för sig och för sig och för sig. Vi flickor
hade syförening och samlades i hemmen en eftermiddag
var annan vecka under vinterhalvåret. På dessa samman-
komster gick det så till, att sedan vi flitigt sytt eller
värvat ett par tre timmar, bjöd husmor på kaffe
med doyp och härvaran stadgade regel, att avslutet kakor
fisk inte överstiga tre, men sedan kunde dessa omman
vara hur stora och innehållrika som helst, det var
inget förbud på. Innan ett par timmar brukade vi
vara tillsammans och arbetade flitigt med våra hand-
arbeten, och enligt programmet skulle vi bytas om att

Låsa högt en någon god bok och så naturligtvis spela
 och sjunga, så lås litet till husbehov. Denne lilla sy-
 förening arbetade uteluktande för missionens sak, men
 hur det sedan var med missionsintresset hos en del an-
 hängare det blir en annan sak. Det hela, var emellertid
 mycket trevligt och det kan också tilläggas: att vi hade inte
 den minsta bekymrat av mannfolket; det här samman-
 hanget, tvärtom! Det var betydligt ledigare att konversera och
 dryfta ~~aktuelle~~ spörsmål så här uteluktande med yngre
 damer. Och nog tror jag, att pojkarne hade samma
 uppfattning i vissa fall, ty det var aldrig tal om att där
 skulle vara flickor med när kemrallaget gav sig iväg till
 sjön för att fiska, eller när de trots förbudet samlades i
 någon "bakkelogg" för att spela kort. Det skulle förstås vara
 i skymundan för både "sännes å lökka" men alltid var där
 någon som smokade upp gemnstället, och var glad att kunna
 sprida ut ryggen, så fort som möjligt. Det hjälpte föga
 att man bekrade, att det var alls inget spel om pengar

dy allt vad kortspel bette var så avskysvärt på den tiden
att man jämförde det samma med vilken reuhtig last som belat.
Men nu åter till de sammankomster och nöjen som flickor
och pojkar hade gemensamt vid denna tid, alltså omkring
Sjögatalet. Då snart det var en ständande helg sökte man
alltid att finna på något extra att samles omkring, som
då: vid påsk då brukade pojkarna komma till samman
att par kvällar för påskveckan för att samla ihop sig till
ett jättebål som skulle sändas påskafton, men inte förrän
det var riktigt märkt för då tog det sig allra bäst ut menade
man. Påskbålet drog åskådare till sig i stor utsträckning, ty
både gamla och unga kommo man grund för att titta, och
på samma gång få en pratstund med bybor och bekanta.
Då var det inte ovanligt att man lyckats spörja upp
en brölloppsfest någonstans inte allt för avlägset, just
på påskafton och då var det ju självklart att bygdens
ungdom gingo dit, för att tillsammans med många
andra rope ut brudparet. Denna sed, var vid denna tid

ingen gammal tradition, ty före år 1915 hade aldrig någon här i bygden hört talas om något sådant, långt mindre sett delarna på närens håll. De gamla kyrkliga förtärs, att det var ovärderligt att på sådant sätt störa bröllopsfolket med stöp och oväsen, mitt under högtidlig fest, det var högst osmakligt, om möjligt deras sätt att s.e. Men en insikten sed är inte till att avskaffa så och denna. Enen efter femtio år samlas man på detta sätt vid sådana tillfällen bara med den skilnaden, att de äldre inte resorer på samma sätt som man gjorde i försvingen. Utgåfva vid samma tid blev det brukligt att maten till första måltid om kring i gårdarna och sjunga en gammal mappvisa, föga tilltalande, men mycket praktiserad, ty även denna sed är ännu i bruk här i bygden, och man har bara att finna sig i dunkelerna. Det vände den första tiden att man varit så upprörd av de här nattliga störningarna, att husbonden gick ut och bad sällskapet avlägsna sig. Han hade emellertid inte väl vänt ryggen till, förän någon

brökmakare tog några ägg ur förådel, som man tidigare
förärats, och klistade på husväggen, för att rikligt tillkänna-
giva sin kärns över tillrättavisningen.

Vi ser alltså, att ungdomar kunde låra sig druckligt åt
förr och så, men var säker på att en dylik försedelse var
ingen bagatell, utan föräldrarnas och mälsmanen tog det mycket
djupt, när de unga på något sätt så att säga brännmärktes.
Till de affektiva njöjen som förkom förr, för vi väl
räkna den ärligen återkommande smarkaryds marknad,
syddet var, så långt man minns tillbaka en folkfest som
både gamla och unga alltid uppskattat. Sedan cykeln
blivet ett allmänt forstapfföringmedel, använde de unga,
som regel desamma vid alla utflykter, men jag
minns mycket väl när stora flockar ungdom kom
gäende för att besöka smarknaden. Hur som helst,
huvudsaken att man kom dit, för skulle det då ärligen
bliva roligt det var man inställd på. Verkligt sag
det så ut! Både gamla och unga voro så uppspelta

och skrattade så hjärtligt att det hördes på långt håll.
Här hade man många "tosaföre" att titta och höra på även
i äldre tid, och om nu detta kunde vara någon bekräftning,
så var detta sammningen att säga det enda man hade, ty
resurserna var små hos ungdomarna i allmänhet då för tiden.
Man intet var det lönt att värja över den detaljen, så här en
stämmande arbetsdag. Hade bondpojkar bara varit i stånd
att spara ihop så mycket arbetspengar att de kunde låsa
in sig själv och eventuellt en flickbekant i ett cirkestält,
och naturligtvis ett par tre varv på karusellen, då var man
i regel storbelåten och talade om en riktig lyckad arbetsdag.
Det är möjligt att pojkarna vid bruket hade välles in i
konster och kunde rymmas på ett helt annat sätt än
de förstnämnda, men om de trodde sig vara bättre att
få sällskap med bondflickor från bygden en sådan
dag så trodde de fel, för bondpojkar stod i betydligt
högre kurs, det framgick i många sammanhang.
22 Alla kunde man få höra sådana talesätt som: en bruksare

na skulle de vara, när en hedvärdig kvinna, de vore rent
i kända som se de. Men pojkarne de! Jo de hade
över huvudet sig, samma uppfattning på äktenskapsmark-
naden och menade att: "lika barn leka bäst!"

Sedan är det inte sagt, att det bestämdes någon förening
för liest mellan de unga tre, därför att man sökte
varandras sällskaps, utan tvärtom var man överens om
att "sämta töl i kärleks par". Dessutom skulle förhållandet
gå genom censuren innan det kunde bli någon
utveckling i positiv riktning. Men godkändes det här,
alltså hos föräldrarna, ja då kunde man se smärningen
börja, att teds sig till att kärleks ut en dag då det
passade att eklatanta förlovning för se rent i vardagslag
kunde det inte få förekomma. Det är möjligt, att det var
en gammal sed som man icke ville bryta, att förlovning
gärna hängjordes under nyårsbelgen men det kunde
också ha sina skäl på så vis, att det lämpade sig så
utmärkt, att slå ihop jul- och förlovningskalaset.

Ly det var samlingar, som inte kunde avslutas tyckte
man allmänt, så här för fyratio-femtio år sedan.
Ett förelöningsskolas gick väl i samma stil som alla
andra kalas, bara med skillnaden, att allt skulle gå
hemligt till väga så att ingens utomstående skulle
kunna ana vad som var i görningen. De unga se-
resde i all lyshet till någon stad, gärna till Hålsingborg
eller Helmsjö, och var borta ett par dagar, och hemmasid
var man i farten från tidigt till sent, ty allt skulle
vara i ordning då de nyförlovade trädde in. Som
regel var förelöningsskolan i pojken hem, och här var
man överens om, att bereda släkt och vänner, en riktig
överraskning. Vackerlytvis gjordes alla ansträngningar för
att göra de unga ett så hjärtligt inottagande som
möjligt och därmed ett hjärtligt minne för livet. I gengäld
brukade de unga vid sådana tillfällen försära sina
föräldrar, och värmaske gåvor av olika slag, som de
å sin sida kunde betrakta som minne av förelöningsskolan.

Som regel hade man ingen bräcka med bröllopet efter den s.k. ringförlovingen. Det ansågs för en som hederligt och fint, att vänta minst ett och halvt år innan man på allvar satta igång med bröllopsförberedelser.

"Förutom regel utan undantag" men i stort sett, höll man hård på den detaljen att ingen skulle kunna få vellen på kvarnen och säga att man var förungen all gifta sig.

I äldre tid ansågs det som synd och skam (virket det också är) med förärbenskaptiga förbindelser, och sanningen att säga, varo både gamle och unga överens här om. Likväl hände det att några "hoppade över skacklarnas" hävillan men vi får inte säga att det hände till det vanliga för i bygden för omkring femtio år sedan.

Det verkade, som att de unga då var mest inriktade på att få det egna hemmet så godigt som möjligt, där för skrevade man på ömse håll tidigt och sent under förlovnings-tiden. Ly här var "ingen tid att ge bort", menade man.

25 Inloingen det nu var en liten gård, eller ett mindre ställe

man hade i sikte, så var det den unge mennens uppgift
att ordna köpet i god tid, och därmed var man redan en
bit på vägen till den gemensamma lycka och fröjd om.
Den blivande husmodern sporde sig inte heller såhär
under förberedelserna, till den krävande uppgiften. Utom
de dagliga sysslorna i hemmet skulle hon vara, sy och
nanna sitt hushåll, vilket kunde vara ganske
riktigt tilltaget i vissa fall, då det gällde bondfolket,
som rent av satte sin ära i att ha en bra samling
på kistbotten. För sängkläder tillverkades hemmavid
i stor utsträckning på den tiden, och även härvidlag ville
man vara riggade. Det var förresten en ständigt regel
för både bland bönder och andra, att en flicka som
gifte sig skulle ha som man uttryckte det "en upp-
bäddad säng" då hon flyttade hemifrån. Till en upp-
bäddad säng räknade man minst en fjäderbolster
av hemvävel bolstervar, tre a fyra kudde av samma
kvalité, samt fill och tärpe, allhannans nylt och

obegagnat. Enligt gammal sed skulle den unga brudmodern
och så för en ko med sig till det nya hemmet, och härmed
var alltså mjölkfrågan nästaktigt löst, för de nygifta, en
detalj, som i äldre tid ansågs mycket viktig, då det gällde
försörjningen. I s. h. rikshemanshus hade man sådan
ordning, att alla barnen skulle vara lika hemgifta, det var
mer i huset mycket noggrann med. Om det här värdes
en räcka linnevar till den första i kullen, som stod färdig
att gifte sig, så skulle de övriga vara varsin likadan
efter hand, allt för att undvika splittring i familjen.

Barnen hade varsin kista, att samla hemgiften uti, och
den som har betraktat småhållat i en sådan kista vet,
att det rörde sig inte om småsaker, utan det hela var
en värdefull samling.

Man stödde alltså de unga, efter råd och laglighet, inför
starten av det nya hemmet, och sedan för övrigt, har för-
äldrars välgärnhet varit en sådan tillgång för de unga i
våra bygdar, att den ej låter sig uppskattas tillnärmelsevis.

Därför var det föräldrars stora sorg då sexton-
åringarna började få "amerikafeber", för den var alldeles
obotlig påstås det. Det stora landet i väster sågades
som ett paradys. Här hade man det så förträffligt på alla
sätt, det var väl alla skäl att försöka sin lycka, menade
de ungas. Dessutom var det ju så fördelaktigt för pojkar
i värnpliktsåldern, de kunde helt enkelt somna ifrån hela
värnpliktsvinget, som var så omöjligt och stäpa över
"jorden", så var man i det förlorade landet. ungefär så reson-
rades det för femtio - sextio år sedan, men det är inte
sagt, att man "skat guld med säljboivar", åtminstone i
förstningen av vickelsen i guldländet, förstås talades det
om hundar, vad det nu innebär.

28
Men hur som helst, man kunde läsa mellan raderna åtmin-
stone i vissa fall, att en intensiv hemlängtan tryckte
sinnena och man var mer än glad om man vid lägligt
tillfälle fick vända staven mot hemlandet. Men efter en
sådan amerikaresa var man väl nöjd och fröjdes

med förhållanden här hemma? Visst inte! Men hade
dommit i blodet sade de gamla och man planerade snart
för en tur åt samma håll, för se här var ju ändå förhållanden
odräglige i längden helt det. Det hade förstas blivit modernit,
att söka lycka utomlands och varför inte en resa till dan-
mark här var god arbetsförtjänst för energisk ungdom, sålts
i början av väst arhundrade, och mer än en från bygden
blev dansk medborgare med tiden.

I stort sett, har ungdomen här i bygden så långt man
minns tillbaka uppfört sig väl och något beskriv liknande
det som förekommer i närvarande tid kan man alls inte
noteras. Dessvärre kan ingen erinna sig att just här i bygden
har förekommit spridargier med slagsmål som följd, men
vid bruket kunde sådant förekomma, det hörde man talas om
och naturligtvis var det endast pojkar (mindre flickor) som deltog
i sådant. Skandal utan motstycke, om flickor i allmänhet då för
tiden förtärl sprid, så vi måste erkänna, att utvecklingen har inte
bara varit till godo, under denna tidrymd av femtio år.